

eri izanez ez bartzen aise ibiltzen, ikasleak autoan joaiten zitzaizkon bila eta horrela jarraikitzen ahal zitzaion bere lanari.

Ongi idazten zuen euskeraz, bainan ez dut uste libururik ager-arazi duen. Dakiguna da, Donibaneko apez batek erdaraz idatzi igandeko predikua Lacarra andereñoak ematen ziola euskera garbi errexean.

“Método” bat bazuela erran baitugu, haren argitaratzerat sustatzen zuten adixkidek, bainan heriotzeak goizegi jo zuen, frango hiski. Kafea-ren hartzeko, bera eta bere koñadua mahain ondoan zirelarik, gazaren lurrinak pozoinatuta hilak atzeman zituzten, 1970-eko abendoaren 21-ean.

P. L.

JON MIRANDE AYPHASORHO (1925-1972)

1972ko abenduaren 28an hil zen Jon Mirande, Paris-en. Hiri honetan sortua zen 1925eko urrilaren 10ean, guraso zuberotarrengandik.

Euskal idazle ospetsua, eta batez ere poeta handia. Euskaltzaindiaren laguntzailea. Paris-ko Unibersidadean estudiatu zituen Eskubidetza eta Linguistika. Anitz hizkuntza eta euskararen dialektoak ikasiak zituen.

Bere lanik gehienak poesiak, ipuinak eta saiakerak ziren eta aldizkari hauetan sakabanaturik gelditzen zaizkigu: “Gernika”, “Euzko-gogoa”, “Elgar”, “Egan” eta “Igela”. *Haur besoetako* (Donostia, 1970) izeneko nobela laburra dugu argitara eman zigun liburu bakarra.

Hortik aparte, lan asko euskaratu zituen, batez ere frantsezetik eta inglesetik, Nietzsche, Allan Poe, H. H. Munro eta abar.

Idazle bakan honek ipuin beltzak zituen gogoko eta era honetakoak lehen aldiz ekarri zituen euskal literaturara. Poesian berriz, era berrien hazi eraintzaie zela esan genezake, formak eta esateko erak zuten garrantzia erakutsi zigun, gai biziak hartuaz. Egungo poesia berriaren hasierako eragintza berari zor diogu.

Euskal-Herriaz ideia bereziak zituen, “Gernika” aldizkariaren 23 eta 25 zenbakietan agertu zituen, eta emendik sortu zit zaizkion etsai eta nahigaberik gehienak. Izakerazko pesimismo baten menpean bizi zan eta, gure herriari ez-ezik, bere buruari ere etsia bizizen.

Bizitza sufrikario izan zitzaion gizonak heriotzan aurkitu dezala bakea.

J. S. M.

AMERICO CASTRO (1885-1972)

1972ko uztailaren 25 ean, Gerona-ko Lloret del Mar-en hil zen Américo Castro. Euskaltzaindiaren laguntzaile zen 1930etik.

Río de Janeiro-n sortua, 1885ean, guraso espainoletatik. Madrilen egin zituen lehen ikastaroak, geroago Alemanian eta Frantzian osatzeko. Legeetan eta Letretan doktoratua zen. Centro de Estudios Históricos-eko

lexikografia saileko zuzendari izana, eta 1915etik Espainiako hizkuntzen historiaren irakasle Madrilgo Unibersidadean, eta geroago Espainiako literaturia irakasle ifar-Ameriketako Princeton eta San Diego-ko Unibersidadeetan.

Lehen garai hartan, Menéndez Pidal eta Giner de los Ríos-en jarraitzaile izan zen. Filologia eta linguistikako testu zahar asko argitaratu zituen. Hauetan euskararen aztarnen berri ere bai, eta honegatik izendatu zen orduko urgazle.

Bizitzaren azken partean, Espainiako guduagatik, Ifar-Ameriketara jo zuen eta han Erdi-Aroko historiagintzari ekin zion.

Bere ustez, Espainiako historiaren errealitatea visigotiko garaiaren azkenetik hasten da, VIII.mendetik. Kristauak, arabeak eta juduak elkarrekiko tira-bira eta har-emanetatik heldua, VIII.etik XV.era bitartean.

Bere lanik aipagarrienen arteko ditugu: *Los españoles, cómo llegaron a serlo; De la edad conflictiva; La realidad histórica de España; España en su historia: cristianos, moros y judíos; Lo hispánico y el erasmismo; Castilla la gentil; Antonio Guevara; Santa Teresa y otros ensayos; Don Juan en la literatura española; El pensamiento de Cervantes; Semblanzas y estudios españoles; Vida de Lope de Vega;* etc. Bere bizitzan hirurehun bat lan burutu zituen, liburu eta saiakeraz. Bere azken irakaskintzak eman zituen Princeton-en hamar mila liburutik gorako biblioteca bat utzi du, Espainiako gaiez.

Ohorezko irakasle izendapena zuen La Plata, Santiago de Chile, México eta Columbia-ko Unibersidadeetan.

Américo Castro-k, aspaldi euskerari buruzko lanetatik aparte bage-nuen ere, gure oroi-mina eta dolu-mila berakin ditu.

J. S. M

LUIS GONZALEZ ETXEBARRI (1893-1971)

1971ko abuztuaren 7an hil zen Buenos Aires-en. Luis González Etxebarri, Ubidean jaioa zen 1893ko urriaren 8an.

Lehen ikastaroak Gasteizen egin zituen, gero Bilbon jarraitzeko, baxtillerra eta filosofia eta letrak. Azken hau bukatzeke kazetaritzari heldu zion eta "Euzkadi", "Aberri" eta beste zenbait aldizkaritan idatzi zuen, bai erdaraz eta bai euskaraz.

1919an, Euskaltaindiaren lehen urgazle edo laguntzaileen artean izendatu zen, Arabaren izenean, Ubideakoa izatez Araba aldeko euskara mota ezagutzen zuelako.

Garai haietan politika ekintzan ari zen, 1916an Euzko Gaztedi-ko idazkaria izana en, eta Primo de Rivera-ren diktadura garaian herbeste-teratu beharra izan zuen eta Argentina-ratu zen, gehiago ez itzultzeko. Buenos Aires-ko "La Nación"en kazetalarari sartu zen, baina lehen urteetan Euskal Herrikoetan ere idazten zuen, denborarekin ahaztuaz joan bazen ere.